

PROJEKT EUROPEANALOCAL

Breda Karun*

UDK: 004.738.52

Breda Karun: Projekt EuropeanaLocal. Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja. Zbornik referatov z dopolnilnega izobraževanja, Maribor 8/2009, str. 493–497.

Izvirnik v slovenščini, izvleček v slovenščini in angleščini, povzetek v angleščini.

Namen projekta EuropeanaLocal je pripraviti lokalne in regionalne digitalne vsebine kulturne dediščine na tak način, da jih bo možno zajemati in prikazati na portalu evropske kulturne dediščine, Europeani.

UDC: 004.738.52

Breda Karun: EuropeanaLocal Project. Technical and Field Related Problems of Traditional and Electronic Archiving. Conference Proceedings, Maribor 8/2009, pp. 493–497.

Original in Slovenian, abstract in Slovenian and English, summary in English.

The aim of the project EuropeanaLocal is to prepare the local and regional digital cultural heritage content to be harvested by Europeana, the portal of European cultural heritage.

Ključne besede: kulturna dediščina, knjižnice, arhivi, muzeji, digitalna knjižnica, portal.

UVOD

Ideja Europeane se je prvič pojavila aprila 2005 v pismu¹ visokih predstavnikov 6 evropskih držav predsedniku Evropske komisije. V njem so Francija, Nemčija, Poljska, Španija, Madžarska in Italija predlagali oblikovanje Evropske digitalne knjižnice, ki bi omogočila dostop do kulturnih in znanstvenih vsebin in bi bila prosto dostopna.

Septembra istega leta je Evropska komisija objavila dokument i2010: obvestilo o digitalnih knjižnicah,² v katerem je objavila strategijo za promocijo in podporo nastanku Evropske digitalne knjižnice kot enemu od strateških ciljev Iniciative Informacijske družbe i2010,³ katere glavni poudarki so pospeševanje gospodarske rasti in zaposlovanja na področju informacijske družbe in medijske industrije.

Področje kulturne dediščine postaja v Evropi močna gospodarska panoga, ki zaposluje 8 milijonov ljudi in ima letni promet okoli 340 milijard evrov.⁴ Zato v različnih državah nastaja vedno več nacionalnih, sektorskih in lokalnih portalov za dostop do kulturne dediščine. Predhodnik Europeane je portal TEL⁵ (The European

* **Breda Karun, Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1, SI-1000 Ljubljana, Slovenija.**

¹ http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/doc/letter_1/index_en.htm.

² http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/doc/communication/en_comm_digital_libraries.pdf.

³ http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/i2010/index_en.htm.

⁴ *Potočnik, Janez: Cultural heritage in the context of the ERA and the EU Sustainability Strategy. Predavanje na 8. konferenci o kulturni dediščini, Ljubljana, 10.-12. 11. 2008.*

⁵ <http://search.theeuropeanlibrary.org/portal/en/index.html>.

Library), ki omogoča enoten dostop do katalogov in tudi dela digitaliziranega gradiva evropskih nacionalnih knjižnic.

Vizija Europeane, kot jo je imela Evropska komisija, je, graditi na bogastvu kulturne dediščine, kombiniranju multikulturnega in multijezikovnega okolja z naprednimi tehnologijami in razvojem novega poslovnega modela. Prototip portala Europeana⁶ je zagledal luč sveta 20. novembra 2008, dokončna oblika portala pa bo pripravljena do leta 2011.

PORTAL

Europeana je integriran portal za dostop do objektov (slik, tekstov, avdio in video zapisov) evropske kulturne dediščine. Ti objekti niso shranjeni na Europeani, pač pa ta omogoča dostop do metapodatkov in preko njih do samih objektov, ki se hranijo lokalno. Osnovni princip prikazovanja vsebin je 'pripovedovanje zgodb' - vsebinsko povezovanje različnih virov, ne glede na to, kje so shranjeni. V prototipu so poudarjene teme kot izkušnja migracije, tradicionalna glasba, zgodovina krajev, življenjepisi osebnosti, zgradbe in arhitektura, zgodovina časopisja.

Organizacije, ki želijo prispevati vsebine, to lahko storijo le preko nacionalnih ali sektorskih agregatorjev. Europeana je tako agregator nacionalnih in sektorskih agregatorjev.

POS LANSTVO

- Predstavlja kulturno raznolikost Evrope.
- Integrira vsebine vseh domen.
- Posreduje večjezično in večkulturno raznolikost Evrope celemu svetu.
- Promovira nacionalno kulturno dediščino v mednarodnem prostoru.
- Ohranja kulturne ustanove relevantne tudi za prihodnje generacije.
- Ohranja digitalne kulturne dobrine v domeni javnih ustanov.
- Odpira nove poslovne priložnosti in nove trge (turizem, učenje, industrija e-vsebin).
- Promovira nacionalni turizem.

Prototip Europeane⁶ je vsebinsko in tehnično izdelala skupina partnerjev v dvoletnem projektu EDLnet⁷ programa eVsebinePlus (2006–2008). V projektu je sodelovalo več kot 50 združenj, ki predstavljajo knjižnice, arhive, muzeje in avdio-vizualne arhive in ki povezujejo že več kot 150 organizacij.

Slovenski partner v projektu je bila Narodna in univerzitetna knjižnica.

Ustanovljena je bila EDL Fundacija, ki upravlja portal in ima sedež v Nacionalni knjižnici v Haagu.

⁶ <http://www.europeana.eu/portal/>.

⁷ http://ec.europa.eu/information_society/activities/econtentplus/projects/cult/edlnet/index_en.htm.

PRIHODNOST

Nadaljnji razvoj in širjenje portala zagotavlja interes in zaveza Evropske komisije. Sredstva, ki jih bo prispevala, pa ne bodo dovolj, zato je bil že v projektu EDLnet pripravljen poslovni načrt, ki postopno vključuje sofinanciranje držav članic in tudi pridobivanje sredstev na trgu.

Evropska komisija preko programa eVsebinePlus v obdobju do leta 2011 zagotavlja sredstva za naslednje projekte, povezane z Europeano:

- Europeana 1.0 in EuropeanaConnect / razvoj portala do 2011
- Europeana Travel / vsebine s področja potovanj in turizma
- European Film Gateway / vsebine filmskih arhivov, kinotek
- Athena / vsebine muzejev
- APENet / vsebine arhivov
- EuropeanaLocal / regionalni in lokalni arhivi, muzeji, knjižnice in AV zbirke

EUROPEANALOCAL⁸

Projekt, v katerem sodeluje 30 partnerjev iz 27 držav, preko njih pa bo v Europeano vključenih 159 kulturnih ustanov z 242 zbirkami, teče od junija 2008 in se bo zaključil leta 2011.

Portal Europeana zaenkrat omogoča dostop do vsebin, katerih nosilci so evropske nacionalne knjižnice, večji muzeji in arhivi. Obenem se kaže velika potreba, da se omogoči dostop tudi do ogromne količine digitaliziranega gradiva, ki ga hranijo kulturne ustanove na lokalnem in regionalnem nivoju, in to ne le knjižnice, pač pa tudi muzeji, arhivi, galerije itd. Takšen proces bi združil in povezal vsebine, ki so zelo heterogene po vsebini, kraju in času nastanka, in omogočil vzpostavitev bogatih in kompleksnih integriranih servisov.

Glavni vsebinski sklopi, ki jih bo zajela EuropeanaLocal, so zbirke večjega kulturnega pomena, hranjene na lokalnem nivoju, specifične zbirke muzejev in arhivov, lokalni zvočni in video arhivi, javni registri v arhivih itd.

Te lokalne in regionalne vsebine so shranjene na različnih medijih, v različnih formatih, opisane z različnimi metapodatkovnimi shemami. Če želimo, da bodo dostopne preko Europeane, bo potrebno izdelati jasna navodila in promovirati konsistentno platformo, ki bo omogočila vnos vsebin tako na nivoju objektov kot zbirk.

DELOVNI NAČRT

1. Razviti orodja, tehnično infrastrukturo in standarde za prenos metapodatkov ter dostopanje do lokalnih in regionalnih digitalnih vsebin.
2. Preučiti stanje na področju vsebin/zbirk, agregatorjev in repozitorijev. Določiti raven vsebin in metapodatkovnih shem; partnerjem posredovati priporočila za pripravo teh vsebin.

⁸ <http://www.europeanalocal.eu/>.

3. Zgraditi osrednji OAI-PMH servis, ki bo povezoval mrežo OAI-PMH strežnikov po Evropi. Vzpostaviti centralni metapodatkovni repozitorij. V testnem okolju z nekaterimi partnerji, ki imajo že visoko razvito infrastrukturo, preizkusiti zajemanje, povezovanje, plemenitenje vsebin.
4. Implementacija in adaptacija orodij, namestitvev OAI-PMH strežnikov, ki bodo sinhronizirali in združili metapodatke. Tehnična podpora, delavnice. Povezovanje decentraliziranih baz podatkov v eno izstopno točko.
5. Širjenje mreže: vključevanje novih vsebin, novih partnerjev. Interaktivnost vsebin. Nadgrajevanje vsebin. Predstavljanje vsebin. Promocija vsebin in rezultatov.
6. Ovrednotenje procesov dela in meritve rezultatov.
7. Ocena, ali je vloženo delo in način izvedbe v procesu projekta poskrbelo za trdno podlago za dolgoročno rast in obstojnost lokalnih in regionalnih vsebin v Europeani.

PARTNERJI V SODELUJOČIH DRŽAVAH ALI REGIJAH:

- Občina ali regija z znatno količino digitaliziranih vsebin v knjižnicah, arhivih in muzejih, ki so dostopne preko spleta ali so v obliki baz podatkov v strojno čitljivi obliki, CMS-jih, repozitorijih itd.
- V nekaterih državah takšne infrastrukture še ni in v teh primerih kot partner nastopa močan nacionalni nosilec vsebin.
- V državah z močnimi agencijami ali mehanizmom za koordinacijo in strateško vodenje lokalnih/regionalnih nosilcev vsebin je partner agencija ali telo, ki ima te sposobnosti.

EUROPEANALOCAL V SLOVENIJI

Partner v projektu je Narodna in univerzitetna knjižnica. S svojimi digitaliziranimi zbirkami pa sodelujejo:

- Zgodovinski arhiv Celje (1 zbirka),
- Pokrajinski arhiv Maribor (1 zbirka),
- Gorenjski muzej (3 zbirke),
- Muzej novejšje zgodovine Celje (1 zbirka),
- Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto (1 zbirka),
- Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper (2 zbirki),
- Knjižnica Velenje (1 zbirka),
- Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika (2 zbirki),
- Osrednja knjižnica Celje (4 zbirke),
- Kamra, regijski portal za domoznanstvo (1 zbirka).

VIRI

- *Letter of 28 April 2005. Pridobljeno 3. 1. 2009 s spletne strani:*
http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/doc/letter_1/index_en.htm.
- *i2010: Digital Libraries Pridobljeno 3. 1. 2008 s spletne strani:*
http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/doc/communication/en_comm_digital_libraries.pdf.
- *i2010 - A European Information Society for growth and employment . Pridobljeno 3. 1. 2008 s spletne strani:*
http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/i2010/index_en.htm.
- *Potočnik Janez: Cultural heritage in the context of the ERA and the EU Sustainability Strategy. 8. konferenca o evropski kulturni dediščini, Ljubljana, 10. 11. 2008.*
- *The European Library. Pridobljeno 3. 1. 2008 s spletne strani:*
<http://search.theeuropeanlibrary.org/portal/en/index.html>.
- *Europeana. Pridobljeno 3. 1. 2008 s spletne strani:* <http://www.europeana.eu/portal/>.
- *EDLnet. European Digital Library Network. Pridobljeno 3. 1. 2008 s spletne strani:*
http://ec.europa.eu/information_society/activities/econtentplus/projects/cult/edlnet/index_en.htm.
- *EuropeanaLocal. Pridobljeno 3. 1. 2008 s spletne strani:* <http://www.europeanalocal.eu/>.

SUMMARY

EUROPEANALOCAL PROJECT

EuropeanaLocal is one in the series of projects aiming to provide new content to be harvested by Europeana, the portal of European cultural heritage.

Key content types include items and collections of high cultural value held at the local or regional level, specific local collections kept by museums and archives, local sound and film archives, public registers kept by the archives etc.

This content is very widely distributed and heterogeneous, held in a wide variety of media, maintained in many different data formats and described by a wide variety of metadata schemas.

In order to address this, a clear and direct route for local institutions is needed to enable their content to be used within the European Digital Library.